

به نام خدا

پیشرفت دانش آموز، پیمودن مسیرهای رشد شناختی

مولفان :

رقیه توکلی

سیما مکاریان

سیده حکیمه حقیقت

مژگان غریبی

سمیرا طالبی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: توکلی، رقیه، ۱۳۶۰
عنوان و نام پدیدآور: پیشرفت دانش آموز، پیمودن مسیرهای رشد شناختی / مولفان رقیه توکلی، سیما
مکاریان، سیده حکیمه حقیقت، مژگان غریبی، سمیرا طالبی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۹۹ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۹۶۰-۲-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: دانش آموزان - پیشرفت - رشد شناختی
شناسه افزوده: مکاریان، سیما، ۱۳۴۶
شناسه افزوده: حقیقت، سیده حکیمه، ۱۳۶۵
شناسه افزوده: غریبی، مژگان، ۱۳۶۰
شناسه افزوده: طالبی، سمیرا، ۱۳۶۰
رده بندی کنگره: PN۲۱۷۳
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۳۴
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۸۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: پیشرفت دانش آموز، پیمودن مسیرهای رشد شناختی
مولفان: رقیه توکلی - سیما مکاریان - سیده حکیمه حقیقت - مژگان غریبی - سمیرا طالبی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۹۹۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۹۶۰-۲-۲
تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۷	مقدمه
۲۱	اصول مدیریت زمان
۲۳	تکنیک های مطالعه موثر
۲۶	درک سبک یادگیری منحصر به فرد
۲۹	تعیین اهداف واقع بینانه
۳۲	قدرت پایداری و ثبات
۳۵	غلبه بر چالش های مشترک دانشگاهی
۳۷	نقش معلمان و مربیان
۴۰	موفقیت تحصیلی
۴۲	معیارهای موفقیت تحصیلی
۴۲	عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان
۴۳	تکنیک های موفقیت تحصیلی
۴۳	تکنیک اول: تعیین هدف
۴۴	تعیین اهداف تحصیلی و رسیدن به آن ها
۴۵	مراحل سه گانه اهداف:
۴۵	۱-نوشتن
۴۵	۲-تعیین هدف
۴۵	۳-زمان بندی
۴۶	ویژگی های اهداف درست عبارتند از:

- ۴۶ ..... دست یافتنی بودن
- ۴۶ ..... واقع گرایی
- ۴۶ ..... قابلیت ارزیابی
- ۴۶ ..... انعطاف پذیری
- ۴۷ ..... راهکارهای تعیین اهداف دانش آموزان
- ۴۷ ..... ایده های دانش آموز را دریابید
- ۴۷ ..... با اهداف کوچک شروع کنید
- ۴۷ ..... به دانش آموز حق انتخاب بدهید
- ۴۷ ..... از اهداف دانش آموز آگاه باشید
- ۴۸ ..... راه درست را به دانش آموز نشان دهید
- ۴۸ ..... حقایق را بررسی کنید
- ۴۸ ..... تلاش های دانش آموز را تمجید کنید
- ۴۸ ..... تکنیک دوم: برنامه ریزی
- ۵۴ ..... دلایل عدم برنامه ریزی
- ۵۴ ..... ۱- ترس از محدود شدن
- ۵۵ ..... ۲- عقب افتادن از برنامه
- ۵۵ ..... ۳- عدم علاقه به کارها
- ۵۵ ..... ۴- حجم زیاد کار در برنامه ریزی
- ۵۵ ..... ۵- کمال گرایی
- ۵۶ ..... برنامه ریزی مطلوب چه فوایدی دارد؟
- ۵۶ ..... برنامه ریزی مؤثر و خوب چه ویژگی هایی دارد؟

- تکنیک سوم: ایجاد انگیزه ۵۷
- انگیزه، مهم‌ترین عامل موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان ۵۸
- تأثیر انگیزش در یادگیری ۶۰
- عوامل ایجاد انگیزه‌های تحصیلی ۶۴
- ۱- تشویق لفظی ۶۵
- ۲- داشتن هدف ۶۵
- ۳- محیط کلاس ۶۵
- ۴- علاقه‌مندی معلم به درس ۶۶
- ۵- پرهیز از تبعیض ۶۶
- ۶- انگیزه حس کنجکاوی ۶۷
- ۷- ایجاد نگرانی ۶۷
- ۸- اهمیت بازی ۶۸
- ۹- ارتباط درس با زندگی ۶۸
- ۱۰- کاربرد امتحان ۶۸
- مولفه‌های شکل‌گیری انگیزه تحصیلی ۶۹
- هدف ، اولین عامل موثر بر انگیزه تحصیلی ۶۹
- علاقه ، دومین عامل موثر بر انگیزه تحصیلی ۷۱
- خودپنداره ها ، سومین عامل موثر بر انگیزه تحصیلی ۷۲
- ارتباط میان خود و موفقیت تحصیلی ۷۳
- وظایف معلمان در توجه به مفهوم خود در دانش‌آموزان ۷۴
- نقش والدین در افزایش خودباوری دانش‌آموزان ۷۶

- تکنیک چهارم: هوش و استعداد تحصیلی ۷۷
- ضریب هوشی یا IQ ۷۸
- هوش هیجانی یا EQ ۷۹
- هوش SQ ۸۰
- چه راهکارهایی باعث پرورش هوش و استعداد تحصیلی دانش‌آموز می‌شود؟ ۸۰
- تکنیک پنجم: مهارت‌های مطالعه ۸۱
- راهبردهای مطالعه و یادگیری ۸۲
- شناخت ۸۲
- فراشناخت ۸۲
- راهبردهای شناختی ۸۲
- راهبردهای شناختی ابزار یادگیری هستند و شامل موارد زیر می‌باشند: ۸۳
- ۱- تکرار یا مرور ۸۳
- راهبرد تکرار شامل دو بخش می‌باشد: ۸۳
- الف) راهبرد تکرار ویژه موضوعات ساده و پایه (غیر معنی دار) ۸۳
- ب) راهبرد تکرار ویژه موضوعات پیچیده و معنی دار ۸۴
- ۲- بسط یا گسترش معنایی ۸۴
- الف) راهبردهای گسترش ویژه مطالب ساده و پایه ۸۴
- ب) راهبردهای گسترش ویژه مطالب پیچیده ۸۵
- راهبردهای فراشناختی ۸۶
- راهبردهای فراشناختی شامل موارد زیر است: ۸۶
- ۱- راهبردهای برنامه‌ریزی ۸۶

- ۲- راهبردهای کنترل و نظارت..... ۸۶
- ۳- راهبرد نظم دهی ۸۷
- روش های آموزش مهارت های یادگیری و مطالعه ۸۷
- ۱- روش پس ختام یا روش پس خبا..... ۸۷
- ۲- روش مردر ۸۸
- ۳- روش آموزش دوجانبه ۸۸
- ۴- روش مطالعه مشارکتی ۸۸
- ۵- روش یادگیری مشارکتی ۸۸
- ۶- روش پرسیدن دو جانبه ۸۹
- شیوه های مطالعه ۸۹
- الف) ایجاد انگیزه ۸۹
- ب) تنظیم برنامه ۸۹
- ج) رفع مزاحم ها یا منحرف کننده های حواس ۹۰
- د) زمان مطالعه ۹۱
- ه) محیط مناسب برای مطالعه ۹۱
- و) نکات مهم در شروع مطالعه ۹۲
- ز) فرایند یادگیری مرحله ای (گام به گام) ۹۴
- ح) سازماندهی ۹۵
- ط) یادداشت برداری ۹۵
- ی) ایجاد و پرورش روحیه مثبت در مطالعه ۹۵
- ک) بهبود عادات غلط در مطالعه ۹۶

- تکنیک ششم: خلاقیت ۹۶
- عوامل مهم در پرورش خلاقیت دانش آموزان ۹۸
- چگونه خلاقیت دانش آموزان را پرورش دهیم؟ ۹۸
- موانع خلاقیت در محیط مدرسه ۱۰۰
- تأکید زیاد بر نمره دانش آموز به عنوان ملاک خوب بودن ۱۰۱
- روش های تدریس سنتی و مبتنی بر معلم محوری ۱۰۱
- عدم شناخت معلم نسبت به خلاقیت ۱۰۲
- فقدان حداقل امکانات لازم برای انجام فعالیت های خلاق دانش آموزان ۱۰۲
- اهداف و محتوای کتاب های درسی ۱۰۲
- توجه نکردن به تفاوت های فردی دانش آموزان ۱۰۳
- ارائه تکالیف درسی زیاد به دانش آموزان ۱۰۳
- تکنیک هفتم : اعتماد به نفس ۱۰۳
- راهکارهایی برای افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان در مدرسه ۱۰۵
- الگو مناسبی برای دانش آموزان باشید. ۱۰۵
- مرتب و پیرانرژی باشید. ۱۰۵
- با اعتماد به نفس راه بروید. ۱۰۶
- تعاملات اجتماعی سازنده داشته باشید. ۱۰۶
- با آمادگی لازم سر کلاس حاضر شوید. ۱۰۶
- بپذیرید که گاهی دانش آموز می تواند اشتباه کند. ۱۰۷
- مراقب رفتار سایر دانش آموزان باشید. ۱۰۷
- دانش آموزان خود را تحسین و تشویق کنید. ۱۰۷

- ۱۰۸ ..... دانش آموزان را به چالش بکشید.
- ۱۰۸ ..... به دانش آموزان خود فرصت های زیادی بدهید.
- ۱۰۸ ..... به دانش آموزان خود احترام گذاشته و آنها را تایید کنید.
- ۱۰۹ ..... به دانش آموزان مسئولیت دهید.
- ۱۰۹ ..... پرورش افکار سالم
- ۱۱۰ ..... ترس و اضطراب کمتر
- ۱۱۰ ..... داشتن انگیزه مناسب
- ۱۱۰ ..... انعطاف پذیری بیشتر
- ۱۱۱ ..... بهبود روابط اجتماعی
- ۱۱۱ ..... اعتماد بر توانایی ها و قدرتمند بودن
- ۱۱۱ ..... تکنیک هشتم: مدیریت زمان
- ۱۱۲ ..... ۳- اصل مدیریت زمان
- ۱۱۳ ..... ۱- داشتن تقویم ترمی برای مدیریت زمان
- ۱۱۳ ..... ۲- برنامه هفتگی در مدیریت زمان
- ۱۱۴ ..... ۳- تاثیر برنامه روزانه در مدیریت زمان
- ۱۱۶ ..... تکنیک نهم: تمرکز حواس و توجه
- ۱۱۹ ..... راهکارهای افزایش توجه و تمرکز و حواس
- ۱۲۲ ..... تکنیک دهم: نظم و انضباط
- ۱۲۳ ..... مولفه های نظم و انضباط
- ۱۲۳ ..... هدف
- ۱۲۳ ..... برنامه ریزی

- ۱۲۳ ..... رهبری و مدیریت
- ۱۲۴ ..... آگاهی و بصیرت
- ۱۲۴ ..... آزادی مشروط
- ۱۲۴ ..... خودکنترلی یا انضباط شخصی
- ۱۲۵ ..... مداومت
- ۱۲۵ ..... اصول و روش های برقراری انضباط
- ۱۲۶ ..... الف - اصول انضباط
- ۱۲۷ ..... ب-روش های برقراری انضباط
- ۱۲۸ ..... تکنیک یازدهم:تشویق
- ۱۲۹ ..... اصول تشویق
- ۱۲۹ ..... محاسن تشویق
- ۱۳۰ ..... اثرات نامطلوب عادت به تشویق
- ۱۳۱ ..... مسائل مربوط به تشویق
- ۱۳۱ ..... زیان عدم تشویق
- ۱۳۲ ..... اقسام راه‌های تشویق
- ۱۳۳ ..... ویژگی‌های تشویقی مؤثر و کارآمد
- ۱۳۴ ..... تکنیک دوازدهم:تنبیه
- ۱۳۴ ..... ویژگی های تنبیه موثر
- ۱۳۷ ..... تکنیک سیزدهم:تکالیف درسی
- ۱۳۸ ..... تکالیف به دانش آموزان کمک می کند تا:
- ۱۳۹ ..... علل بی علاقه‌گی دانش آموزان به انجام تکالیف درسی

- زیاد بودن حجم تکالیف و نیاز به زمان طولانی برای کامل کردن هر یک از آن‌ها ۱۳۹
- مبهم بودن اهمیت انجام تکالیف برای دانش‌آموزان ۱۴۰
- استفاده از یک نوع تکلیف برای تمام دانش‌آموزان ۱۴۰
- عدم ارائه بازخورد مناسب از سوی معلم ۱۴۰
- عدم کاربرد بسیاری از تکالیف در ارزشیابی‌های کلاسی ۱۴۰
- عدم وجود برنامه مشخص برای انجام تکالیف ۱۴۱
- راهبردهای ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای انجام تکالیف درسی ۱۴۱
- تکنیک چهاردهم: اضطراب امتحان ۱۴۴
- علت‌های شخصیتی ۱۴۶
- عوامل خانوادگی ۱۴۶
- عوامل آموزشی ۱۴۷
- روش‌های پیشگیری از اضطراب امتحان ۱۴۸
- فنون مبارزه با اضطراب امتحان ۱۴۹
- آموزش توجه ۱۴۹
- آموزش مهارت‌های مقابله‌ای ۱۵۰
- آموزش تعلیم به خود ۱۵۰
- درمان شناختی ۱۵۰
- الگوسازی ۱۵۱
- آموزش مهارت‌های مطالعه ۱۵۱
- درمان‌های دارویی ۱۵۱
- نقش والدین در کاهش اضطراب امتحان ۱۵۲

- تکنیک پانزدهم: توجه به تفاوت های فردی ۱۵۴
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی دانش آموزان چه فوایدی به همراه دارد: ۱۵۵
- چگونه می توان تفاوت های فردی دانش آموزان را از بین برد؟ ۱۵۶
- تکنیک شانزدهم: نقش همسالان یا دوست ۱۵۷
- تاثیر دوستی با همسالان بر موفقیت تحصیلی ۱۵۸
- تکنیک هفدهم: نقش والدین در موفقیت تحصیلی ۱۵۹
- عوامل تاثیر گذار خانواده بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان عبارتند از: ۱۶۱
- سطح تحصیلی والدین ۱۶۱
- وضعیت مالی خانواده ۱۶۲
- وضعیت فرهنگی خانواده ۱۶۳
- آرامش روانی و عاطفی خانواده ۱۶۳
- آموزش های تقویتی والدین ۱۶۳
- آشنایی والدین با ویژگی های روانی فرزندان ۱۶۳
- ارتباط مثبت و دوطرفه والدین با مدرسه ۱۶۴
- تشویق و تنبیه والدین ۱۶۵
- مشارکت والدین در انجام تکالیف ۱۶۶
- آرزوی تحصیلی والدین ۱۶۶
- استفاده نکردن از تشویق های مادی و قابل انتظار ۱۶۶
- از وضعیت تحصیلی فرزندان در درس ها آگاه باشید ۱۶۷
- به فرزند خود مشاوره دهید ۱۶۷
- کمک والدین در شکل دادن عادت به مطالعه فرزند ۱۶۷

- در موفقیت تحصیلی دانش آموزان راهبردهای والدین..... ۱۶۸
- تکنیک هجدهم: ارتباط اولیا و مربیان..... ۱۷۰
- برقراری روابط مؤثر بین والدین و معلمان چه فوایدی دارد؟..... ۱۷۱
- راهکارهای در زمینه برقراری ارتباطی سازنده میان اولیا و مربیان..... ۱۷۲
- تکنیک نوزدهم: مهارت های معلمی..... ۱۷۴
- ۱- مهارت مدیریت کلاس، اصل اول مهارت های معلمی..... ۱۷۵
- ۲- مهارت و تخصص موضوعی، یکی از اساسی ترین مهارت های معلمی..... ۱۷۶
- ۳- مهارت های ارتباطی؛ وجه تمایز مهارت های معلم..... ۱۷۷
- ۴- مهارت های تکنولوژیک، از مهارت های معلمی مدرن..... ۱۷۸
- ۵- مهارت برنامه ریزی و مدیریت زمان؛ از مهارت های معلم حرفه ای..... ۱۷۹
- ۶- مهارت متقاعد سازی؛ از نیازهای اصلی برای یادگیری مستمر معلمان..... ۱۸۰
- ۷- مهارت های روانشناختی..... ۱۸۰
- ۸- شناخت روش های مختلف تدریس؛ برگه برنده میان مهارت های معلمان
برجسته..... ۱۸۱
- ۹- مهارت یادگیری مستمر؛ تلاش مستمر برای کسب دانش مهارت و تخصص..... ۱۸۲
- ۱۰- خلاقیت، از مهارت هایی که یک معلم باید داشته باشد..... ۱۸۳
- تکنیک بیستم: بکارگیری روش های نوین تدریس..... ۱۸۳
- تقسیم بندی روشهای تدریس..... ۱۸۴
- ۱- روش های تاریخی:..... ۱۸۴
- ۲- روش های نوین:..... ۱۸۴
- تفاوت روش های تدریس نوین با روش های تدریس سنتی..... ۱۸۵

- اهمیت و ضرورت استفاده از روش های نوین تدریس ۱۸۵
- دانش آموزان انرژی خود را تبدیل به فعالیت و خلاقیت می کنند ۱۸۶
- انواع روش های نوین تدریس ۱۸۷
- الف) روش های فعال تدریس ۱۸۷
- ب) روش تدریس مساله محور ۱۸۸
- نمونه هایی از روش یاددهی مسأله محور عبارتند از: ۱۸۸
- ج) روش های مبتنی بر تکنولوژی ۱۸۸
- نمونه هایی از روش مبتنی بر تکنولوژی عبارتند از: ۱۸۸
- روش تدریس معکوس ۱۸۸
- استفاده از پرینتر سه بعدی در تدریس ۱۸۹
- د) روش تدریس شخصی سازی شده ۱۸۹
- ۱- روش حل مساله : ۱۹۱
- مراحل تدریس به روش حل مساله : ۱۹۱
- ۲- روش بحث گروهی: ۱۹۱
- مراحل تدریس روش بحث گروهی : ۱۹۲
- ۳- روش پرسش و پاسخ : ۱۹۲
- مراحل تدریس روش پرسش و پاسخ : ۱۹۳
- ۴- روش بارش مغزی (ذهن انگیزی): ۱۹۳
- مراحل تدریس روش بارش مغزی : ۱۹۳
- ۵- روش تقسیم موضوع به بخش های مختلف (همیاری): ۱۹۴
- مراحل تدریس به روش تقسیم موضوع : ۱۹۴

۱۹۴ ..... ۶-روش طرح کارایی تیم :

۱۹۵ ..... مراحل تدریس در روش طرح کارایی تیم :

۱۹۷..... منابع

مقدمه

بدون شک در دنیای پیشرفته امروزی یکی از علایم موفقیت فرد، موفقیت تحصیلی می باشد که بدون آن توسعه و ترقی هیچ کشوری امکان پذیر نخواهد بود. ترقی هر کشوری رابطه مستقیم با پیشرفت علوم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد و پیشرفت علمی نیز حاصل نمی شود مگر اینکه افراد خلاق تربیت شده باشند، موفقیت تحصیلی ضمن اینکه در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه درآمد کافی می شود. دانش آموزانی که از موقعیت های تحصیلی برخوردارند، خانواده و جامعه با دیده ی احترام به آنان می نگرند. در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و در کنار این ها از هزینه های گزافی که از افت تحصیلی برآموزش و پرورش تحمیل می شود، کاسته خواهند شد. دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می توان اثر گذار ترین عامل در توسعه کشور ها دانست. تجارب کشورهای پیشرفته چون ژاپن در زمینه توسعه همه جانبه نیز حکایت از سرمایه گذاری بر روی منابع آموزشی و انسانی دارد. در راستای دستیابی به این اهداف بهبود کیفیت موقعیت تحصیلی از جمله اهداف اساسی برنامه های آموزشی است. در حالی که امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. از جمله موضوعات مورد علاقه صاحب نظران علوم تربیتی یافتن شرایط و امکانات لازم و موثر در جهت تحصیلی موفق و پیشرفت تحصیلی است. اما عدم موفقیت در تحصیل زمینه ساز مشکلات فردی و اجتماعی و انحراف از دستیابی به اهداف سیستم آموزش است. محققین عوامل مختلفی را در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دخیل دانسته اند. اما با توجه به تفاوت های فرهنگی و تغییرات سریع عوامل در طول زمان نمی توان به عنوان یک قانون عمومی و کلی، علل

خاصی را برای جوامع مطرح نمود. زیرا قوانین بافت فرهنگی و نسبت جامعه، نگرش مردم به تحصیلات، سطح درآمد والدین و غیره، همه از عواملی هستند که به طور اخص در یک جامعه بر شکست یا موفقیت تحصیلی تأثیر می گذارند. منابع موجود نشان می دهد که آموزش به طور کلی تحت تأثیر پنج عامل فراگیر، آموزش گر، برنامه، تجهیزات و محیط آموزشی است که هر یک از عوامل مذکور دارای ویژگی هایی است که می توانند در موفقیت تحصیلی و یادگیری تأثیرات متفاوتی داشته باشند. موفقیت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آن ها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی ها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آن چنان که باید پیشرفت و تعالی یابند. شرایط عاطفی و روانی را می توان به عنوان اصلی ترین عامل پیشرفت یا افت تحصیلی دانست. بسیاری از دانش آموزان با اینکه از بهره هوشی بالاتر از سطح متوسط و ظرفیت یادگیری قابل ملاحظه ای برخوردارند اما صرفا به دلایلی از قبیل فقر عاطفی، انگیزه ناکافی، عدم پشتکار، فقدان اعتماد به نفس، عدم کفایت در ابراز وجود، کمی احساس خودارزشمندی، کمرویی، نداشتن نگرشی مثبت و قوی برای زندگی و تعارض روانی و غیره دچار بی اشتیابی تحصیلی شده نمی توانند موفقیت تحصیلی مطلوب داشته باشند. این دانش آموزان نیازمند تقویت اعتماد به نفس، بالا بردن انگیزه هستند. مفهوم "ذهن رشد" توجه قابل توجهی را در زمینه آموزش به خود جلب کرده است و بر این ایده تأکید دارد که هوش و توانایی ها ویژگی های ثابتی نیستند بلکه می توانند از طریق فداکاری و تلاش توسعه یابند. این بخش به بررسی تلاش ها و چالش های پرورش ذهنیت رشد در چارچوب نظام آموزشی ایران می پردازد. درک این نکته ضروری است که چگونه ارتقاء یک ذهنیت رشد می تواند به موفقیت تحصیلی و رشد یادگیرندگان انعطاف پذیر، با انگیزه و متکی به خود کمک کند.

برای بررسی پرورش ذهنیت رشد در ایران، درک زمینه وسیع تر آموزش ایرانی بسیار مهم است. ایران دارای یک نظام آموزشی مستقر و معتبر با سابقه غنی در ارزش گذاری یادگیری و دانش است (معین، ۱۳۹۸، ص ۴۵). با این حال، مانند بسیاری از سیستم های آموزشی، با چالش هایی از جمله مسائل مربوط به برنامه درسی، روش های تدریس و انگیزه دانش آموزان مواجه است.

یکی از چالش های پیش روی نظام آموزشی ایران، تاکید فراوان بر آزمون های پرمخاطره مانند کنکور دانشگاه است که می تواند باعث ایجاد ذهنیت ثابت در بین دانش آموزان شود (توکل، ۱۳۹۶، ص ۷۸). ترس از شکست در این امتحانات می تواند دانش آموزان را از پذیرش چالش ها و یادگیری از اشتباهاتشان باز دارد.

چالش دیگر، روش های تدریس تکیه ای است که در بسیاری از کلاس های درس ایرانی رایج است (ابطحی، ۱۳۹۹، ص ۵۶). این روش ها ممکن است دانش آموزان را از ریسک کردن و کشف رویکردهای جدید برای حل مسئله منصرف کند. در نتیجه، بررسی چگونگی برخورد مربیان ایرانی با این چالش ها و ارتقای ذهنیت رشد ضروری است.

مربیان و سیاستگذاران ایرانی به اهمیت پرورش ذهنیت رشد در بین دانش آموزان پی برده اند. تلاش هایی برای تغییر تمرکز از نتایج امتحانات به فرآیند یادگیری و توسعه شخصی انجام شده است. اصلاحات برنامه درسی برای تشویق تفکر انتقادی و خلاقیت ارائه شده است (موسی پور، ۱۳۹۷، ص ۱۰۲).

معلمان برای ایجاد یک محیط یادگیری حمایتی و تشویقی آموزش می بینند که در آن دانش آموزان از اشتباه کردن و یادگیری از آنها احساس امنیت کنند (تهرانی، ۱۳۹۸، ص ۸۸). علاوه بر این، فعالیت های فوق برنامه، مانند باشگاه های مناظره و مسابقات علمی، برای به چالش کشیدن دانش آموزان و کمک به آنها در توسعه انعطاف پذیری و پشتکار ترویج می شوند (عزیزی، ۲۰۲۱، ص ۶۷).